

MARCIN KOŚKA*

Niezależny badacz, Skierniewice, Polska

ZADANIA ANTYTERRORYSTYCZNE SIŁ ZBROJNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ REALIZOWANE W CELU PRZECIWSTAWIENIA SIĘ ZAGROŻENIOM TERRORYSTYCZNYM NA LĄDZIE - UJĘCIE PRAWNE

ANTI-TERRORIST TASKS OF THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF POLAND IMPLEMENTED IN ORDER TO COUNTERACT TERRORIST THREATS ON LAND - LEGAL APPROACH

ABSTRAKT: Artykuł jest sprawozdaniem z badań prowadzonych w celu identyfikacji zadań realizowanych przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej w celu przeciwstawienia się zagrożeniom o charakterze terrorystycznym na lądzie. Badania obejmowały analizę aktów prawnych, na podstawie których mogą być prowadzone tego typu działania. Wyodrębnienie zadań antyterrorystycznych może przyczynić się do zwiększenia wiedzy oraz może wspomóc przygotowanie się wojska do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym samodzielnie jak i we współpracy z Policją, Strażą Graniczną oraz Służbą Ochrony Państwa.

SŁOWA KLUCZOWE: siły zbrojne, terroryzm, działania antyterrorystyczne, Straż Graniczna, Policja, Służba Ochrony Państwa

ABSTRACT: The article is a report on research carried out to identify the tasks performed by the Armed Forces of the Republic of Poland to counteract terrorist threats on land. The research included an analysis of legal acts on the basis of which such activities can be carried out. Separating anti-terrorist tasks may contribute to increasing

* dr inż. Marcin Kośka, Independent researcher, Skierniewice, Polska

 <https://orcid.org/0000-0003-0672-2330> email: marcinkoska@gmail.com

knowledge and may help prepare the army to counteract terrorist threats independently and in cooperation with the Police, Border Guard and the State Protection Service.

KEYWORDS: armed forces, terrorism, anti-terrorist activities, Border Guards, Police, State Protection Service

WPROWADZENIE

Terroryzm jest zagrożeniem wszechobecnym, o czym świadczą przeprowadzane zamachy na całym świecie. Przykładów ataków jest wiele, a najczęściej dochodzi do nich na obszarach lądowych. Do nagłośnionych zdarzeń tego typu przeprowadzonych w ostatnich latach należy zaliczyć m.in. w dniu 22 marca 2017 roku w Wielkiej Brytanii zamach na londyńskim moście Westminster Bridge, gdzie terrorysta staranował ludzi samochodem, a następnie zaatakował policjantów nożem¹. Inny atak miał miejsce m.in. w dniu 3 maja 2015 roku w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w miejscowości Garland, gdzie napastnicy strzelali do ludzi podczas konkursowej wystawy karykatur Mahometa².

Mając na uwadze zagrożenia terrorystyczne, trzeba wziąć pod uwagę, że do przeciwdziałania im trzeba będzie użyć siły. Państwo polskie do zapewnienia bezpieczeństwa może użyć organów do tego przewidzianych m.in. Policji, Straży Granicznej czy służb specjalnych. Niemniej jednak, największe zdolności w zakresie stosowania siły mają Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP). Według W. Kitlera „Siła zbrojna (wojsko) jest bez wątplenia rękojmą potęgi państwa (siły narodowej), i jego trwania i rozwoju, której podstawę stanowi również dobra dyplomacja, gospodarka, służby specjalne, kultura, poczucie tożsamości narodowej, kultura władzy i wiele innych czynników. Wszystkie one jednak, bez ochrony wojskowej nie gwarantują utrzymania stałych, klasycznych wyznaczników bezpieczeństwa, a mianowicie suwerenności, integralności terytorialnej, nienaruszalności granic i ładu wewnętrznego³”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jako zbiór najważniejszych praw obowiązujących w państwie⁴, dotyczy tym samym dla Sił Zbrojnych RP, ponieważ są one „fundamentalną

¹ <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/khalid-masood-london-attack-isis-al-qaeda-no-links-police-a7652696.html> [dostęp: 10.07.2021 r.].

² <https://www.cbsnews.com/news/terrorism-in-garland-texas-what-the-fbi-knew-before-the-2015-attack/> [dostęp: 10.07.2021 r.].

³ W. Kitler, *Rola Sił Zbrojnych w państwie*, w: *Prawo wojskowe*, [red] W. Kitler, D. Nowak, M. Stepnowska, Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 38-39.

⁴ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.) (dalej - Konstytucja RP), preambuła.

częścią organizacji państwowej, której sprawność decyduje o trwałości, stabilności i sile państwa, o jego suwerenności oraz o zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, dla stworzenia podstaw bytu i rozwoju narodowego i międzynarodowego”⁵.

W Konstytucji RP, nie ma jednoznacznie wskazanego dla SZ RP zadania w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym. Art. 26 ust. 1 stanowi, że siły zbrojne przeznaczone są do zapewnienia ochrony niepodległości i niepodzielności terytorium kraju oraz bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic. Zgodnie z powyższym przepisem prawa, główną rolą polskiej armii jest zapewnienie bezpieczeństwa zewnętrznego. Niemniej należy mieć na uwadze, że „nie wszystkie zadania i kompetencje sił zbrojnych muszą bezpośrednio i logicznie wynikać i ich konstytucyjnych funkcji”⁶. Trybunał konstytucyjny zauważył, że siły zbrojne odgrywają również istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Podkreślił jednak, że w tym obszarze ich rola jest pomocnicza⁷.

Przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym na obszarze kraju⁸, należy rozumieć jako zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego. Zgodnie z art. 146 ust. 4 pkt 7 Konstytucji, za jego zapewnienie w zakresie i na zasadach określonych w akcie zasadniczym i w ustawach odpowiada Rada Ministrów. Z powyższego należy wnioskować, że zakres i zasady zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego, a co za tym idzie przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym powinno mieć swoje odzwierciedlenie w stosownych ustawach.

W prezentowanym opracowaniu zawarto wyniki badań mających na celu zidentyfikowanie ujętych w aktach prawnych zadań realizowanych w czasie pokoju przez SZ RP⁹ do przeciwstawienia się zagrożeniom o charakterze terrorystycznym występującym na lądzie. Badania nie obejmowały działań realizowanych poza granicami kraju oraz w sytuacji gdy został wprowadzony stan nadzwyczajny.

USTAWY I AKTY WYKONAWCZE ZAWIERAJĄCE ZADANIA ANTYTERRORYSTYCZNE DLA SZ RP

⁵ W. Kitler, *Bezpieczeństwo Narodowe RP*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2011, s. 231.

⁶ W. Sokolewicz, *Wojsko i Konstytucja*, Biuro Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 2015, s. 34.

⁷ Wyrok z dnia 7 marca 2000 r. dotyczący przepisu zakazującego zrzeszania się w związkach zawodowych żołnierzom zawodowym, sygn. akt K 26/98, OTK ZU 2/2000, poz. 57, uzasadnienie s. 24.

⁸ Siły Zbrojne RP mogą również przeciwdziałać zagrożeniom terrorystycznym po za polskimi granicami, w trakcie wykonywania misji zagranicznych.

⁹ Możliwość realizacji zadań antyterrorystycznych przez SZ RP wymaga, podjęcia odpowiednich decyzji przez m.in. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Obrony Narodowej. W związku z powyższym konieczne jest przedstawienie zasad ich podejmowania.

Wnioski z przeprowadzonych badań nad polskimi aktami prawnymi rangi ustawy wskazują, że w wielu z nich znajdują się przepisy zezwalające lub obligujące SZ RP do działań antyterrorystycznych. Najważniejszą dla sił zbrojnych ustawą, po Konstytucji RP, jest Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰. Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1, siły zbrojne stoją na straży m.in. bezpieczeństwa Narodu Polskiego. Nie zostało określone o jaki rodzaj bezpieczeństwa chodzi, w związku z czym bezpieczeństwo należy pojmować w sposób ogólny. Za W. Kitlerem, bezpieczeństwo narodowe rozumiane jest jako zapewnienie ochrony i obrony państwa oraz pomyślny byt i rozwój jak również ochrona wartości, które są bliskie członkom społeczeństwa (jakość życia, solidarność społeczna, prawa człowieka, kultura, obyczaje, zwyczaje, tożsamość narodowa)¹¹. Mając powyższe na uwadze, ewentualne działania antyterrorystyczne SZ RP mieszczą się w zakresie przepisu art. 3 ust. 1 przedmiotowego aktu prawnego. Dodatkowo w kolejnym ustępie powyższego artykułu klarownie zapisano, że SZ RP¹² mogą brać udział m.in. w działaniach antyterrorystycznych¹³.

Pomimo faktu, że art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony umożliwia udział sił zbrojnych w działaniach antyterrorystycznych, to jednak w przedmiotowej ustawie nie zostały określone zasady na jakich takie działania miałyby się odbywać. Prowadzone badania wykazały, że warunki i zasady użycia sił zbrojnych w działaniach antyterrorystycznych w przestrzeni lądowej zostały ujęte w aktach prawnych takich jak:

1. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. *o działaniach antyterrorystycznych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 786).
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179).
3. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej* (Dz. U. z 1990 nr 78 poz.462).
4. Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. *Służbie Ochrony Państwa* (Dz. U. z 2018 r. poz. 138).

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 372.

¹¹ W. Kitler, *Bezpieczeństwo...* op. cit., s. 27.

¹² Jeżeli istniałaby potrzeba pozyskania dodatkowych żołnierzy do działań antyterrorystycznych, SZ RP mogą do tego celu wykorzystać żołnierzy rezerwy oraz terytorialnej służby wojskowej. W związku z powyższym, żołnierze rezerwy mogą zostać powoływani do odbycia okresowej służby wojskowej pełnionej w trybie natychmiastowego stawiennictwa. Żołnierze terytorialnej służby wojskowej mogą zostać wezwani w trybie natychmiastowego stawiennictwa do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie. Dz. U. z 2021 poz. 372, art. 55 ust. 1 pkt 3, art. 60 ust. 8a i 8aa.

¹³ Ibidem, art. 3 ust. 1 i 2.

5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu organizacji współdziałania oddziałów i pododdziałów Policji z oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1087).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1090).

ZADANIA NA PODSTAWIE USTAWY O DZIAŁANIACH ANTYTERRORYSTYCZNYCH

Przyjmując ustawę o działaniach antyterrorystycznych, ustawodawca podjął m.in. próbę zebrania przepisów dotyczących działań antyterrorystycznych w jednym dokumencie. W związku z powyższym, w ustawie znajdują się także zadania dla elementów będących częścią resortu obrony narodowej. Na terenie kraju, siły zbrojne zasadniczo pełnią rolę pomocniczą w przypadku zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy akt terrorystyczny ma miejsce na obszarach lub w obiektach należących, nadzorowanych lub administrowanych przez komórki i jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej (MON). W powyższym przypadku, MON wyznacza kierującego działaniami antyterrorystycznymi na miejscu zdarzenia. W przypadkach niecierpiących zwłoki, kierującym może zostać żołnierz Żandarmerii Wojskowej wyznaczony przez Komendanta Głównego ŻW. Jeśli jednak siły zbrojne udzielają pomocy Policji, organem koordynującym działania sił zbrojnych jest właściwy miejscowo komendant wojewódzki Policji (jeżeli działania dotyczą jednego województwa) lub Komendant Główny Policji (jeżeli zagrożenie obejmuje co najmniej dwa województwa). Ponadto, kierującym działaniami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym jest funkcjonariusz wyznaczony przez jedną z dwóch wyżej wymienionych osób funkcyjnych¹⁴.

Zgodnie art. 22 ust. 8 ustawy o działaniach antyterrorystycznych, w przypadku udzielania pomocy Policji, oddziały i pododdziały sił zbrojnych pozostają w systemie dowodzenia SZ RP¹⁵. Jednakże zgodnie z przepisem § 5 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia w sprawie

¹⁴ Ibidem, art. 18 ust. 1 i 2, art. 22 ust. 9.

¹⁵ Ibidem, art., 22 ust. 8.

szczegółowych warunków i sposobu organizacji współdziałania oddziałów i pododdziałów Policji z oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego, kierujący działaniami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym ma dowodzić nie tylko oddziałami Policji, ale i oddziałami sił zbrojnych¹⁶. Analizując powyższe zagadnienie należy zaznaczyć, że przepisy wydają się wzajemnie wykluczać, gdyż z jednej strony oddziały i pododdział SZ RP pozostają w systemie dowodzenia sił zbrojnych a z drugiej ma nimi dowodzić funkcjonariusz kierujący działaniami na miejscu zdarzenia. Jeszcze głębsze zastanowienie wywołuje fakt, że szczebel oddziału¹⁷ sił zbrojnych to pułk/brygada.

W ustawie określono dość ogólne zadanie dla sił zbrojnych, mianowicie udzielanie pomocy Policji stosownie do przygotowania specjalistycznego, posiadanego sprzętu i uzbrojenia oraz zaistniałych potrzeb¹⁸. Powyższe oznacza, że w zależności od okoliczności związanych z zagrożeniem terrorystycznym, do jego przeciwdziałania powinny zostać skierowane oddziały i pododdziały posiadające stosowne zdolności. Przykładowo, jeśli zaistnieje konieczność działania w środowisku skażonym, żołnierze powinni być wyposażeni m.in. w środki ochrony osobistej i umieć się nimi posługiwać jak również, powinna zostać zorganizowana dekontaminacja przez specjalistyczne oddziały i pododdziały.

Omawiany w poprzednim akapicie przepis ustawowy został uszczegółowiony w rozporządzeniu. Niemniej jednak zadania wymienione w § 4 ust. 1 oraz § 6 ust. 2 rozporządzenia nie tworzą zamkniętego zbioru. Zgodnie z powyższymi przepisami SZ RP mogą być użyte w szczególności do działań antyterrorystycznych na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w tym działań kontrterrorystycznych; osłony lub izolacji określonych obiektów, dróg, wydzielonych ulic lub części miast; ochrony obiektów infrastruktury krytycznej; działań przywracających bezpieczeństwo i porządek publiczny. Dodatkowo, mogą wierać logistycznie działania Policji prowadzone z pomocą armii. Zakres wsparcia obejmuje w szczególności transport, usługi medyczne, wyżywienie, zakwaterowanie oraz sprzęt specjalistyczny. W przypadku omawianych przepisów, użyte

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu organizacji współdziałania oddziałów i pododdziałów Policji z oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego (Dz. U. 2016 r. poz. 1087), § 5 ust. 1 pkt. 2.

¹⁷ Decyzja Nr 218/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie planowania i rozliczania działalności w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2014 r. poz. 179), rozdział 1, ust. 3 pkt. 12.

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 796, art. 22 ust. 1.

słowo „w szczególności” oznacza, że pomoc sił zbrojnych powinna dotyczyć zwłaszcza wymienionych wyżej zadań, ale nie musi się do nich ograniczać. Daje możliwość realizacji innych przedsięwzięć, jeśli zaistnieją takie potrzeby. Niemniej jednak, potrzeby wsparcia logistycznego mają ograniczenia. Należy przez to rozumieć, że wsparcie m.in. logistyczne nie może uniemożliwiać zachowania potencjału obronnego oraz gotowości bojowej SZ RP. Ponadto, realizowane jest z wykorzystaniem posiadanych, a za razem dostępnych środków polskiej armii¹⁹.

Decydenci, od których zależy użycie sił zbrojnych do pomocy Policji powinni zdawać sobie sprawę z kilku kwestii warunkujących podjęcie działań przez żołnierzy. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że pomoc udzielana może być po wprowadzeniu trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego. Innym niezwykle istotnym aspektem jest wystąpienie zagrożenia, do przeciwdziałania któremu użycie oddziałów i pododdziałów policyjnych może być niewystarczające lub może okazać się niewystarczające. Następnym warunkiem, jest wystąpienie przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych do MON z wnioskiem określającym zakres i formę pomocy. Dopiero w przypadku otrzymania wniosku, MON wydaje decyzję o udzieleniu pomocy. Przedmiotowy dokument powinien zawierać kilka stałych elementów. Pierwszy, to określenie składu i liczebności sił użytych do pomocy oraz ich zadania. Drugi, to obszar wykonywania zadań oraz czas ich realizacji. Trzeci element jest opcjonalny, mianowicie w decyzji mogą być zawarte ograniczenia w zakresie użycia środków, którymi dysponują siły zbrojne. Należy dodać, że pomimo wydania decyzji przez MON o udzieleniu pomocy Policji, realizacja zadań antyterrorystycznych przez wojsko może odbywać się w inny sposób niż ujęto w decyzji lub może nie być realizowana. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku, gdy Prezydent RP wyda postanowienie o zmianie lub uchynieniu decyzji MON. W związku z powyższym, podkreślenia wymaga fakt, że polski Prezydent ma decydujące zdanie w zakresie użycia wojska w działaniach antyterrorystycznych na podstawie przepisów ustawy o działaniach antyterrorystycznych²⁰.

Należy zaznaczyć, że żołnierze realizujący działania antyterrorystyczne mają prawo użyć broni lub środki przymusu bezpośredniego. Określone sytuacje w jakich użyta jest broń lub środki przymusu bezpośredniego są *de facto* zadaniami jakie realizują siły zbrojne. W przypadku pomocy Policji na podstawie ustawy o działaniach antyterrorystycznych, żołnierze

¹⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1087, § 4 ust 1, § 6.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 796, art. 22 ust. 1, 2, 4 i 5.

mogą użyć i wykorzystać środki przymusu bezpośredniego oraz broń palną na takich samych zasadach jak Żandarmeria Wojskowa. Dodatkowe uprawnienia przewidziane zostały dla żołnierzy Wojsk Specjalnych (WS)²¹. Zgodnie z nimi, oddziały i pododdziały WS „mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia, z uwzględnieniem konieczności i celu wykonania ... zadań, w sposób adekwatny do zagrożenia oraz w granicach zasad określonych w wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz międzynarodowym prawie zwyczajowym²²”. Przy czym należy zaznaczyć, że zastosowania specjalnego użycia broni²³ dopuszczalne jest przez żołnierzy wchodzących w skład grupy realizującej działania kontrterrorystyczne, na rozkaz dowódcy tej grupy z jednoczesnym określeniem celu oraz sposobu specjalnego użycia broni²⁴. Ponadto, żołnierz który będzie stosował tzw. specjalne użycie broni nie jest zobligowany do uprzedzenia o jej użyciu, wzywania do zachowania się zgodnie z prawem, identyfikacji formacji mundurowej, oddawania strzału ostrzegawczego czy wyrządzenia możliwie najmniejszej szkody osobie, przeciwko której użyje broni²⁵.

ZADANIA NA PODSTAWIE USTAWY O POLICJI

Podobnie jak w przypadku ustawy antyterrorystycznej, SZ RP mogą pomagać Policji w działaniach antyterrorystycznych na podstawie ustawy o Policji. Działania antyterrorystyczne realizowane są przez siły zbrojne w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego albo zakłócenia porządku publicznego poprzez sprowadzenie zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym. Na skutek takiego przestępstwa, w niebezpieczeństwie może znajdować się życie lub zdrowie osób uczestniczących w wydarzeniach mających charakter kulturalny, sportowy, religijny w tym zgromadzeniach i imprezach masowych. Należy zaznaczyć, że SZ RP mogą pomóc Policji, gdy zostaną spełnione określone wymagania.

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 796, art. 22 ust. 6 i 7

²² Dz.U. z 2021 r. poz. 372, art. 3 ust. 2a.

²³ Specjalne użycie broni można zastosować „w ramach działań kontrterrorystycznych, jeżeli jest to niezbędne do przeciwdziałania bezpośredniemu, bezprawnemu, gwałtownemu zamachowi na życie lub zdrowie człowieka lub do uwolnienia zakładnika, a użycie broni palnej w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę jest niewystarczające i przeciwdziałanie takiemu zamachowi lub uwolnienie zakładnika w inny sposób nie jest możliwe. Dopuszcza się, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności zdarzenia o charakterze terrorystycznym oraz możliwości działań kontrterrorystycznych, użycie broni palnej przeciwko osobie dokonującej zamachu albo biorącej lub przetrzymującej zakładnika, którego skutkiem może być śmierć lub bezpośrednio zagrożenie życia lub zdrowia tej osoby” - Dz. U. z 2019 r. poz. 786, art. 23 ust. 1.

²⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 786, art. 23 ust. 4, 6.

²⁵ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 poz. 2418), art. 7 ust. 1 i art. 48 ust. 1 i 2.

Mianowicie, użycie oddziałów lub pododdziałów Policji okaże się lub może okazać się niewystarczające. Ponadto, o użycie SZ RP musi wystąpić Prezes Rady Ministrów do Prezydenta RP, który wydaje postanowienie o użyciu wojska. Aby postanowienie Prezydenta zostało wykonane, MON w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych powinien niezwłocznie wydać decyzję, w której określiłby skład, zadania i liczebności użytych do pomocy Policji sił i środków z SZ RP. Ponadto, obszar i czas realizacji zadań oraz ograniczenia dotyczące posiadanych na wyposażeniu środków. W przypadkach niecierpiących zwłoki, o użycie SZ RP występuje minister właściwy do spraw wewnętrznych do MON. W związku z wnioskiem, MON wydaje decyzję o użyciu polskiej armii zawierającą zakres i formę pomocy oraz niezwłocznie zawiadamia o niej Prezydenta RP oraz Prezesa RM. Niemniej jednak w sytuacji niecierpiącej zwłoki Prezydent również jest zobligowany do wydania postanowienia zatwierdzającego lub uchylającego decyzje MON²⁶.

Nie należy wykluczyć sytuacji, gdy siły i środki sił zbrojnych w tym Żandarmerii Wojskowej wydzielane są do pomocy Policji w związku zagrożeniem bezpieczeństwa lub zakłóceniem/zagrożeniem porządku publicznego, ale w chwili ich użycia brak jest informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia terrorystycznego. Dopiero w trakcie realizacji zadań przez SZ RP może okazać się, że występuje zagrożenie przestępstwem o charakterze terrorystycznym. W takim przypadku udzielanie pomocy Policji przez wojsko odbywa się na takich samych zasadach (z jednym wyjątkiem) jak w przypadku, gdy od samego początku wiadomo, że mamy do czynienia z terroryzmem. Wyjątek dotyczy wydzielanie żołnierzy ŻW. Jeżeli z SZ RP ma być wydzielana tylko i wyłącznie Żandarmeria, o jej użyciu decyduje Prezes Rady Ministrów (PRM). Zarządzenie PRM realizowane jest na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z MON. ŻW realizuje zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego²⁷.

W ustawie o Policji czy też rozporządzeniu w sprawie użycia oddziałów i pododdziałów Policji i SZ RP..., nie ma szczegółowego zbioru zadań dla wojska przedstawiającego uniwersalne sposoby na walkę z terrorystami. Zadania dla SZ RP wynikać będą w dużej mierze z rodzaju zagrożenia terrorystycznego, któremu będzie trzeba się przeciwstawić.

²⁶ Ustawa o z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179), art. 18 ust. 1 pkt 4, ust. 3, 5, 6; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1090), § 4.

²⁷ Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 18a ust. 1.

Zadania dotyczące przeciwdziałania zagrożeniom antyterrorystycznym jak również obszar na którym będą wykonywane wyznaczał będzie żołnierzom organ koordynujący²⁸, który kieruje działaniami za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji. Należy jednak podkreślić fakt, że zadaniem dowódców oddziałów wojskowych jest współpraca z dowódcami oddziałów Policji realizujących działania antyterrorystyczne, w tym w organizacji wymiany informacji. Jednak w przypadku, gdy siły zbrojne samodzielnie prowadzą operację antyterrorystyczną²⁹, zadaniem właściwych dowódców pododdziałów może być m.in. współdziałanie z organem koordynującym. W działania antyterrorystyczne realizowane przez siły zbrojne zaangażowany jest również Dowódca Operacyjny RSZ³⁰. Organ koordynujący musi działać w porozumieniu z Dowódcą Operacyjnym RSZ. Jeżeli, do działań wydzielana jest tylko Żandarmeria Wojskowa, to organ koordynujący musi współdziałać z Komendantem Głównym ŻW. Dodatkowo, mając na uwadze właściwą realizację zadań, siły zbrojne zaangażowane są w uzgadnianie planów i harmonogramów z Policją. Zapewnienie możliwości realizacji powyższego zadania przez wojsko spoczywa jednak na organie koordynującym³¹.

SZ RP mogą być również realizować wsparcie logistyczne wspólnych policyjno-wojskowych działań antyterrorystycznych. W zakres tego wsparcia może wchodzić m.in. transport żywienia, usługi medyczne, sprzęt specjalistyczny, jak również zakwaterowanie. Siły zbrojne udzielają wsparcia logistycznego, które pozwala zachować potencjał obronny i gotowość bojową. Należy zaznaczyć, że zakres wsparcia logistycznego również określa organ koordynujący³².

Polscy żołnierze udzielający pomocy Policji, otrzymują część uprawnień, które posiadają funkcjonariusze wspieranej formacji. Należy przy tym zaznaczyć, że czasowo pozyskane uprawnienia sił zbrojnych mogą być równoznaczne z zadaniami wyznaczanymi przez organ

²⁸ Organem koordynującym jest Komendant Główny Policji lub jeden z komendantów wojewódzkich albo też upoważniony oficer Policji, na takich samych zasadach jak zostało opisane w przypadku działań antyterrorystycznych SZ RP w kontekście ustawy o działaniach antyterrorystycznych.

²⁹ Samodzielne prowadzenie działań antyterrorystycznych wymaga m.in. utrwalania ich za pomocą obrazu i dźwięku. Dz. U. z 2016 r. poz. 1090, § 7 ust. 2.

³⁰ Dowódca Operacyjny RSZ, zgodnie z obowiązującym w SZ RP systemem kierowania i dowodzenia, odpowiada za dowodzenie operacyjne przekazany mu w podporządkowanie siłami i środkami w celu m.in. zapobiegania aktom terroru lub usuwania ich skutków. *Zadania*, <https://www.wojsko-polskie.pl/dorsz/zadania/> [dostęp: 09.05.2021 r.].

³¹ Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 18 ust. 4; Dz. U. z 2016 r. poz. 1090, § 5 ust. 1 i 2, § 8 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 3, § 9 ust. 1.

³² Dz. U. z 2016 r. poz. 1090, § 6, § 8 ust. 1 pkt 5.

koordynujący. Do uprawnień, mogących stanowić jednocześnie zadania należy m.in.: legitymowanie osób; dokonywanie zatrzymań; w uzasadnionej potrzebie poddawanie badaniu lekarskiemu lub udzielanie pierwszej pomocy medycznej; pobieranie odcisków linii papilarnych jak również wymazów ze śluzówki policzków; pobieranie materiału biologicznego ze zwłok ludzkich nieustalonej tożsamości; przeszukiwania osób i pomieszczeń; obserwowanie i rejestrowanie z wykorzystaniem środków technicznych, obrazu z pomieszczeń dla osób zatrzymanych, doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, policyjnych izb dziecka, pokoi przejściowych i tymczasowych pomieszczeń; obserwowanie i rejestrowanie z wykorzystaniem środków technicznych obrazu ze zdarzeń w miejscach publicznych, a w przypadku czynności operacyjno-rozpoznawczych i administracyjno-porządkowych wykonywanych na podstawie przepisów ustawy – również rejestrowanie dźwięków towarzyszącym tym zdarzeniom; obserwowanie i rejestrowanie przy użyciu środków technicznych obrazu lub dźwięku w trakcie interwencji w miejscach innych niż publiczne, podczas prowadzenia działań kontrterrorystycznych oraz w trakcie wspierania jednostek organizacyjnych Policji przez służbę kontrterrorystyczną; przeprowadzanie kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży i sprawdzanie ładunków zarówno w środkach transportu powietrznego, wodnego, lądowego jak i na dworcach oraz w portach; żądania niezbędnej pomocy od organów administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego, instytucji państwowych, przedsiębiorców prowadzących działalność dotyczącą użyteczności publicznej; zwracania się o niezbędną pomoc do innych przedsiębiorców niż wyżej wymienieni oraz organizacji społecznych; zwracanie się do każdej osoby o udzielenie pomocy doraźnej w ramach obowiązujących przepisów prawa; sprawdzania prewencyjnego, m.in. w celu zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym; wydawania poleceń określonego zachowania w granicach niezbędnych do realizacji czynności do których posiadają uprawnienia polegających m.in. na legitymowaniu osób, zatrzymywania, pobierania odcisków linii papilarnych, wymazu śluzówki lub materiału genetycznego ze zwłok ludzkich nieustalonej tożsamości, przeszukiwania osób i pomieszczeń obserwowania i rejestrowania przy wykorzystaniu środków technicznych obrazu w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych, doprowadzonych do wytrzeźwienia, policyjnych izb dziecka, pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych, dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i sprawdzaniu ładunków, sprawdzenia prewencyjnego, innych czynności

realizowanych w ramach ustawowych zadań Policji, w celu niezbędnym do ochrony przed zatarciem śladów przestępstwa, wykroczenia, zdarzenia albo w celu uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób gdy wymaga to sprawą realizację zadań przez Policję³³.

W przypadku pomocy Policji na podstawie ustawy o Policji, żołnierze mogą użyć lub wykorzystać środki przymusu bezpośredniego jeżeli występuje konieczność: egzekwowania obligowanego prawem zachowania adekwatnego do polecenia wydanego przez uprawnioną³⁴ osobę, odparcie bezpośredniego bezprawnego zamachu na zdrowie, życie lub wolność człowieka lub przeciwdziałanie czynnością zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu; przeciwdziałanie naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego; przeciwdziałanie bezpośredniemu zamachowi na ochraniane przez uprawnionego urządzenie, obiekty oraz obszary; ochrony bezpieczeństwa lub porządku w obiektach lub na obszarach ochranianych przez uprawnionego; pokonania czynnego lub biernego oporu; ujęcia lub zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą, przeciwdziałaniu niszczeniu mienia lub czynnością zmierzającym do autoagresji; zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia³⁵.

Do środków przymusu bezpośredniego, które mogą być używane przez żołnierzy udzielający pomocy Policji zalicza się: siłę fizyczną, pociski niepenetracyjne, kajdanki, kaftan bezpieczeństwa, kask zabezpieczający, siatkę lub pas obezwładniający, pałkę służbową, wodne lub chemiczne środki obezwładniające, przedmioty do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej, środki pirotechnicznej ogłuszające lub oślniewające, zwierzęta służbowe takie jak pies czy koń, pojazdy służbowe, środki (w tym materiały wybuchowe) służące do pokonania zamknięć budowlanych i innych przeszkód. Ponadto, kolczatki drogowe i inne środki służące do zatrzymania i unieruchamiania pojazdów mechanicznych³⁶.

³³ Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 15 ust. 1 i 5.

³⁴ Uprawnieni do używania lub wykorzystywania broni palnej: funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, straży ochrony kolei, Straży Parku; strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej, Państwowej Straży Rybackiej, straży gminnych/miejskich; Straży Leśnej; żołnierze i funkcjonariusze Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego; żołnierze Żandarmerii Wojskowej lub wojskowych organów porządkowych; pracownicy ochrony uprawnieni na podstawie przepisów ustawy o ochronie osób i mienia; inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowej. Uprawnieni do używania lub wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego są: pracownicy zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich lub młodzieżowych ośrodków wychowawczych; członkowie służby porządkowej zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych. Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 2.

³⁵ Ibidem art. 11 pkt 1-6, 9-14; Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 16.

³⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 12 ust. 1 pkt 1-13, 17-20.

W trakcie udzielania pomocy Policji w celu przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym, żołnierze mogą używać broni palnej. Przedstawione przypadki jej użycia mogą być związane z zadaniami, które będą musieli zrealizować. Użycie broni palnej możliwe jest w przypadku gdy istnieje konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu (lub czynności bezpośrednio do niego zmierzających) na: życie, zdrowie lub wolność uprawnionego do użycia broni albo innej osoby; ważne obiekty, urządzenia albo obszary; mienie z jednoczesnym bezpośrednim zagrożeniem dla życia, zdrowia lub wolności uprawnionego lub innych osób. Broń może zostać również użyta w przypadku bezpośredniego i bezprawnego zamachu na bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia. Inny przypadek to ujęcie lub pościg za osobą w stosunku do której użycie broni było dopuszczalne w związku wyżej wymienionymi już zamachami jak również w związku z zamachem na nienaruszalność granicy państwowej przez osobę, która wymusza jej przekroczenie przy użyciu pojazdu broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu. Prawo zezwala również na użycie broni w przypadku gdy będzie istniała konieczność przeciwstawienia się, ujęcia lub pościgu za osobą (terrorystą), która nie podporządkowała się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia materiału wybuchowego, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić wolności, zdrowiu lub życiu uprawnionego albo innej osoby. Dodatkowo, w sytuacji bezpośredniego pościgu, ujęcia lub przeciwstawienia się osobie (terrorystyce) usiłującej bezprawnie odebrać broń palną uprawnionemu lub osobie uprawnionej do jej posiadania. Należy też wziąć pod uwagę sytuację, gdy żołnierze będą prowadzili bezpośredni pościg lub zaistnieje konieczność ujęcia osoby wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia m.in. przestępstwa o charakterze terrorystycznym³⁷. Użycie broni może być także konieczne w przypadku, gdy

³⁷ Jeszcze jeden przypadek to ujęcie lub udaremnienie ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności w związku uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 45 pkt 4 lit. b tiret trzeci. Do przestępstw o charakterze terrorystycznym lub z nim powiązanych można zaliczyć m.in. zabójstwo; ciężki uszczerbek na zdrowiu (powodujący utratę wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia); branie i przetrzymywanie zakładnika; doprowadzanie przemocą, bezprawną groźbą lub podstępem do obcowania płciowego; sprowadzenie zdarzenia zagrażającego życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu o wielkich rozmiarach. Do zdarzeń tych zaliczyć należy m.in. pożar; zawalenie się budowli, zalew albo obsunięcie się ziemi, skał lub śniegu; eksplozje materiałów wybuchowych lub łatwopalnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii jądrowej lub promieniowania jonizującego; rozprzestrzeniania się substancji trujących, duszących lub parzących; zagrożenie epidemiologiczne, szerzenie się choroby zakaźnej, zarazy zwierzęcej lub roślinnej; wyrabianie i wprowadzanie do obrotu szkodliwych dla zdrowia substancji, środków spożywczych lub innych artykułów powszechnego użytku, środków farmaceutycznych nieodpowiadających obowiązującym warunkom jakości; uszkodzenie urządzenia użyteczności publicznej dostarczających ciepło, światło, wodę, energię, gaz, zakłócenia automatycznego przetwarzania, gromadzenia i

zaistnieje konieczność ujęcia osoby (terrorysty) dokonującej zamachu na nienaruszalność granicy (w sposób opisany w tym akapicie), bezpieczeństwo konwoju, doprowadzenia lub jeśli schroniła się w miejscu trudnodostępnym, a z okoliczności zdarzenia wynika możliwość użycia broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu. Dodatkowo w przypadku ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności jeśli ucieczka stanowi zagrożenia życia lub zdrowia uprawnionego lub innej osoby albo jeśli istnieją uzasadnione podejrzenie, że może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego przedmiotu³⁸.

Oprócz możliwości użycia broni palnej, istnieją również możliwości wykorzystania broni przez żołnierzy udzielających pomocy Policji. Podobnie jak w powyżej opisanym akapicie, możliwość wykorzystania broni palnej może dotyczyć zadań antyterrorystycznych związanych z: neutralizacją przedmiotów albo urządzeń mogących nieść za sobą niebezpieczeństwo wybuchu, narażających jednocześnie na bezpośrednie zagrożenie zdrowia człowieka; zniszczeniem lub unieruchomieniem bezzałogowego statku powietrznego; zatrzymaniem pojazdu, którego działanie zagraża życiu człowieka albo ważnym obiektom, urządzeniom lub obszarom; alarmowaniem lub wezwaniem pomocy; unieszkodliwieniem zwierzęcia zachowującego się w sposób zagrażający bezpośrednio życiu lub zdrowiu człowieka. Dodatkowo wykorzystanie jest możliwe w przypadku konieczności oddania strzału ostrzegawczego lub pokonania przeszkody w dwóch sytuacjach. Pierwsza, gdy uniemożliwia ona lub utrudnia ujęcie osoby (terrorysty) albo ratowanie życia lub zdrowia człowieka ewentualnie ratowanie mienia. Druga, w sytuacji naruszenia porządku lub bezpieczeństwa publicznego przez osobę pozbawioną wolności, zatrzymaną lub umieszczoną w strzeżonym ośrodku albo areszcie w celu wydalenia³⁹.

ZADANIA NA PODSTAWIE USTAWY O STAŻY GRANICZNEJ

przekazywanie danych informatycznych. Należy brać też pod uwagę przypadek, gdzie terrorysty będą chcieli osiągnąć korzyści majątkowe niezbędne do organizacji ataków. W związku z powyższym będą przemocą, groźbą zamachu doprowadzać do rozporządzać inne osoby do rozporządzania mieniem własnym lub cudzym albo też do zaprzestania działalności gospodarczej. Inny sposobem na uzyskanie korzyści może być kradzież lub utrzymanie w posiadaniu skradzionej rzeczy używając przy tym przemocy lub groźąc jej natychmiastowym użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88 poz. 553), art. 115 § 20; art. 148; art. 156 § 1, art 163, 165, 197, 252, 280-282.

³⁸ Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 16 ust. 2; Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 45 pkt 1 lit. a-c i e, pkt 2, 3 i pkt 4 lit. a i b.

³⁹ Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179, art. 16 ust. 2; Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 47.

Straż Graniczna (SG) odpowiada za ochronę granicy państwowej i w tym właśnie rejonie należy upatrywać zadań antyterrorystycznych dla SZ RP. Polska armia może podejmować działania antyterrorystyczne na obszarze przejścia granicznego jak również w strefie nadgranicznej. Działania antyterrorystyczne mogą być prowadzone w ramach operacji koordynowanej przez SG, gdzie siły zbrojne udzielają pomocy, jak również w formie samodzielnej operacji. Zgodnie z przepisem art. 11b ust. 1 pkt. 4, pomoc SG realizowana jest, kiedy zagrożone jest bezpieczeństwo publiczne lub zakłócany jest porządek publiczny. Uszczegóławiając, działania SZ RP miałyby być podejmowane gdy istnieje możliwość wystąpienia lub dokonania przestępstwa mającego charakter terrorystyczny i byłoby skierowane na obiekty i urządzenia wykorzystywane przez SG lub mogłoby stanowić niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego. Należy także uwzględnić przypadki wymienione w przepisach art. 11b ust 1 pkt 1 i 2 ustawy, które bezpośrednio nie odnoszą się do terroryzmu. Nie można jednak wykluczyć, że mogą się z nim wiązać. Do przypadków wymienionych w pkt 1 i 2 zalicza się: zamach na nienaruszalność granicy państwowej lub sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli. Podobnie w przypadku działań prowadzonych samodzielnie przez SZ RP oraz przy udzielaniu pomocy tylko przez ŻW. Odnośnie działań prowadzonych samodzielnie, przepis art. 11c ust. 1 nie wiąże użycia wojska bezpośrednio z zagrożeniem terrorystycznym, natomiast wskazuje na zagrożenie bezpieczeństwa publicznego - co jest pojęciem szerszym i zawiera w sobie również zagrożenia terrorystyczne. Analogicznie w przypadku udzielenie pomocy SG przez ŻW, przepis art. 11d ust. 1 umożliwia pomoc w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, ale nie tylko. Drugą przyczyną może być zagrożenie porządku publicznego⁴⁰.

Podjęcie działań antyterrorystycznych przez siły zbrojne na rzecz SG wymaga spełnienia jednego z kilku warunków. Warunek nazwijmy go uniwersalny, dotyczy każdego z trzech rozpatrywanych przypadków, mianowicie: udzielenia pomocy SG przez SZ RP w tym ŻW, przez samą ŻW oraz w formie działań prowadzonych samodzielnie przez siły zbrojne. Zgodnie z nim, podjęcie działań przez wojsko uzasadniać ma stopień zagrożenia⁴¹. W

⁴⁰ Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz.462, art. 1 ust. 1, art. 11b ust 1, art. 11c ust. 1 i art. 11d ust. 1.

⁴¹ Stopień zagrożenia określany jest przez Komendanta Głównego Straży Granicznej albo przez komendanta oddziału SG (jeżeli działania będą prowadzone tylko w obszarze leżącym w jego właściwości). Określa się go przewidując rozwój sytuacji m.in. związanej z zagrożeniem popełnienia przestępstwa o charakterze

przypadku udzielenia pomocy SG przez SZ RP w tym ŻW, drugim warunkiem jest uznanie, że użycie sił SG jest niewystarczające. W przypadku udzielania pomocy tylko i wyłącznie przez ŻW, drugim warunkiem jest uznanie, że siły i środki SG są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do realizacji zadań dotyczących ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. W przypadku samodzielnego przeciwdziałania zagrożeniom przez SZ RP, drugim warunkiem jest uznanie, że SG nie dysponuje możliwością skutecznego przeciwdziałania zagrożeniu lub dokonaniu przestępstwa⁴².

Spełnienie jednego z warunków wymienionych w powyższym akapicie implikuje realizację przez decydentów określonych zadań związanych z aktywacją sił zbrojnych. Zadania te spoczywają m.in. na Prezydencie RP, Prezesie Rady Ministrów, MON oraz ministrze właściwym do spraw wewnętrznych. W przypadku udzielania pomocy SG przez SZ RP w tym przez ŻW, oraz w formie samodzielnego przeciwdziałania zagrożeniom przez siły zbrojne, Prezes Rady Ministrów występuje z wnioskiem o udzielenia pomocy SG/użycie SZ RP do Prezydenta RP. Po rozpatrzeniu wniosku Premiera, najwyższy zwierzchnik sił zbrojnych może postanowić o podjęciu działań przez wojsko. Nie można jednak wykluczyć przypadku, gdy siły zbrojne muszą jak najszybciej udzielić pomocy SG lub zostać użyte. W takiej sytuacji - tzw. przypadek niecierpiący zwłoki - minister właściwy do spraw wewnętrznych kieruje do MON wniosek w tej sprawie. Dokument powinien określać zakres i formę pomocy, w sytuacji udzielania pomocy SG lub rodzaj zagrożenia i formy samodzielnego działania w sytuacji samodzielnego przeciwdziałania zagrożeniu przez SZ RP. Następnie MON wydaje decyzję o udzieleniu pomocy i powiadamia o niej Prezydenta RP oraz Prezesa Rady Ministrów. Na tym jednak nie koniec, gdyż Prezydent powinien bez zbędnej zwłoki wydać postanowienie utrzymujące w mocy decyzje MON lub ją uchylające. Przypadku udzielania pomocy SG tylko i wyłącznie przez żołnierzy ŻW, minister właściwy do spraw wewnętrznych musi wystąpić z uzgodnionym z MON wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów. Na podstawie wniosku Premier może zarządzić użycie ŻW⁴³.

W przypadku udzielania pomocy SG przez SZ RP w działaniach antyterrorystycznych, MON wyznacza dowódcę oddziału lub pododdziału SZ RP odpowiedzialnego za organizację

terrorystycznym jak również biorąc pod uwagę aktualny stopień dostępności sił i środków SG. Ibidem, art. 11b ust. 7.

⁴² Ibidem, art. 11b ust. 1, 11c ust. 1 oraz 11d ust. 1.

⁴³ Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz.462, art. 11b ust 2-4; art. 11c ust. 2-4; art. 11d ust 1.

wspólnych działań. Następnie w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych ustala skład elementów wydzielanych z sił zbrojnych do pomocy, liczebność, zadania, obszar na którym je realizują, czas ich realizacji oraz ograniczenia w zakresie użycia środków będących na wyposażeniu. Zadaniem dowódcy⁴⁴ wyznaczonego przez MON jest organizacja działań antyterrorystycznym wspólnie z dowódcą sił SG⁴⁵. W zakres tych działań chodzi między innymi organizacja wymiany informacji za pomocą dostępnych środków łączności jak również organizacja wsparcia logistycznego⁴⁶.

Przepisy rozporządzenia RM wydanego na podstawie art. 11b ust. 11 ustawy o SG wskazują również zadania dla Dowódcy Operacyjnego RSZ⁴⁷ w ramach prowadzenia działań antyterrorystycznych. Wyżej wymieniony dowódca m.in. bierze udział w uzgadnianiu z organem koordynującym⁴⁸ kwestii dotyczących działań SG prowadzonych z pomocą SZ RP. Jest on zobligowany m.in. do uzgodnienia wydzielanych sił i środków adekwatnie do zagrożenia i możliwości oraz uzgodnienia podziału zadań, stosownie do możliwości wykonawczych SG oraz SZ RP⁴⁹. Ponadto ustala plany, harmonogramy i procedury niezbędne do wykonania zadań. Uzgadniania potrzeby informacyjne SZ RP w zakresie niezbędnym do realizacji zadań. Zakres tych informacji powinien obejmować szczególnie dane dotyczące zagrożeń, przebiegu zdarzeń i dotychczasowych skutków działań oraz inne wpływające na metody i formy skutecznego przeciwdziałania terrorystom, a tym samym efektywnego

⁴⁴ Tzw. „dowódca sił zbrojnych” – dowodzący oddziałami lub pododdziałami SZ RP udzielającymi pomocy SG. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 października 2015 r. w sprawie użycia sił Straży Granicznej oraz oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1575), § 2 pkt 2.

⁴⁵ Za dowódcę sił SG przyjmuje się komendanta właściwego ze względu na miejsce realizowanych działań przez SZ RP i SG. Może nim być komendant placówki lub dywizjonu SG jeżeli działania podejmowane są tylko w obszarze ich odpowiedzialności. Jeżeli wykraczają poza ten obszar, to dowodzi komendant oddziału. Jeśli działania obejmują obszar leżący w odpowiedzialności co najmniej dwóch oddziałów, za dowódcę sił SG przyjmuje się funkcjonariusza SG wyznaczonego przez Komendanta Głównego SG. Ibidem, § 2 pkt 1.

⁴⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1575, § 2 pkt 2; § 3, 4, 6, 7.

⁴⁷ W rozporządzeniu pojawia się określenie „dowódca sił zbrojnych” (szczebel pododdziału/oddziału) oraz Dowódca Operacyjny RSZ (szczebel operacyjny). W związku z powyższym należy przypuszczać, że „dowódca sił zbrojnych” będzie podporządkowany Dowódcy Operacyjnemu RSZ w trakcie prowadzenia działań antyterrorystycznych. Należy również zakładać, że „dowódca sił zbrojnych” będzie działał zgodnie w wytycznymi i rozkazami Dowódcy Operacyjnego, które to wynikać będą m.in. z ustaleń z organem koordynującym SG.

⁴⁸ Zgodnie z przepisami ustawy o SG, organem koordynującym jest komendant oddziału SG właściwy ze względu na rejon realizowanych działań przez wydzielone siły i środki z SZ RP oraz SG lub Komendant Główny SG w przypadku działań realizowanych na co najmniej na obszarze dwóch oddziałów. Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz. 462, art. 11b ust. 8.

⁴⁹ Wynika z tego, że Dowódca Operacyjny RSZ powinien uczestniczyć w uzgodnieniach pomiędzy MON, a ministrem właściwym do spraw wewnętrznych (jak opisano w wyżej wymienionym akapicie).

przywracania bezpieczeństwa publicznego. Dodatkowo, uzgodnieniu powinny podlegać obiekty i miejsca ewentualnego zakwaterowania SZ RP, sposób zabezpieczenia przemieszczenia, zakres wzajemnego wsparcia logistycznego oraz techniczne środki służące do wymiany informacji jak również sposoby zapewnienia ochrony ich przekazu⁵⁰.

Należy zaznaczyć, że wydzielane elementy z SZ RP, do pomocy SG w działaniach antyterrorystycznych, pozostają w systemie dowodzenia sił zbrojnych. Zadaniem dowódców poszczególnych szczebli w łańcuchu dowodzenia jest dbanie o to, by użycie żołnierzy było adekwatne do stopnia zagrożenia, do którego przeciwdziałania zostali skierowani. Zadania żołnierzy przeciwdziałających zagrożeniu mogą być tożsame z uprawnieniami jakie im przysługują w trakcie udzielania pomocy SG. Polegają one m.in. na dokonywaniu kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w różnych środkach komunikacji oraz w portach i na dworcach; przeszukiwania osób oraz pomieszczeń i środków transportu, legitymowaniu oraz ustalaniu tożsamości osób w inny możliwy sposób; zatrzymywania osób; doprowadzania osób do prokuratury, sądu, właściwego organu SG, oraz doprowadzanie cudzoziemców w stosunku do których prowadzone są postępowania na podstawie ustawy o cudzoziemcach oraz ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terenie RP oraz umieszczonych w strzeżonych ośrodkach lub aresztach dla cudzoziemców do sądu, prokuratury, właściwych organów SG oraz jednostek organizacyjnych Policji, wojewody, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych lub podmiotów leczniczych; obserwowanie i rejestrowanie przy pomocy środków technicznych obrazu pomieszczeń w strzeżonych ośrodkach, aresztach lub pomieszczeniach dla osób zatrzymanych oraz w innych zlokalizowanych w obiektach i obszarach wykorzystywanych przez SG; obserwowanie i rejestrowanie z wykorzystaniem technicznych środków obrazu i dźwięku zdarzeń w miejscach publicznych w tym na drogach; przebywania i poruszania się po gruntach bez otrzymania uprzedniej zgody od użytkowników lub właścicieli oraz przechodzenia przez pola uprawne w czasie pościgu, jeżeli nie ma możliwości korzystania z dróg. Dodatkowe uprawnienia posiadają żołnierze ŻW w przypadku wydzielenia na podstawie zarządzenia Premiera. Oprócz dotychczas wymienionych uprawnień, żandarmi w trakcie interwencji mogą obserwować i rejestrować obraz lub dźwięk w miejscach innych niż publiczne. Mają

⁵⁰ Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz. 462, art. 11b ust. 9; Dz. U. z 2015 poz. 1575, § 5 ust. 1.

również uprawnienia do zatrzymywania pojazdów oraz realizowania innych czynności z zakresu kontroli drogowej zgodnie z prawem o ruchu drogowym⁵¹.

Dopuszczone do użycia przez żołnierzy⁵² udzielających pomocy SG środki przymusu bezpośredniego są podobne jak w przypadku pomocy udzielanej Policji, niemniej jednak nie takie same. Żołnierze nie mogą używać wodnych środków obezwładniających i chemicznych środków obezwładniających w postaci plecakowych miotaczy substancji obezwładniających. Z kolei, zostali upoważnieni do użycia pokojów izolacji⁵³.

Mając na uwadze fakt, że uprawnienia żołnierzy⁵⁴ udzielający pomocy SG mogą być tożsame z zadaniami, które będą musieli realizować i do realizacji których powinni być przygotowani. Rozważając wykorzystanie broni palnej, uprawnienia w tym względzie są takie same jak w przypadku pomocy Policji. W przypadku użycia, uprawnienia są nawet większe. Żołnierze mogą użyć broni palnej w związku z koniecznością odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na nienaruszalność polskiej granicy przez osobą (terrorystę) wymuszającą jej przekroczenie używając pojazdu, broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia⁵⁵.

Jeżeli SZ RP będą prowadziły działania samodzielnie, to mają prawo do stosowania środków przymusu bezpośredniego jak również użycia broni oraz innego uzbrojenia w sposób adekwatny do zagrożenia. Niemniej jednak, powinni zdawać sobie sprawę z konieczności i celu realizowanych zadań. Należy przy tym podkreślić, że korzystanie ze swoich uprawnień powinno mieścić się w granicach międzynarodowego prawa zwyczajowego oraz być zgodne z umowami międzynarodowymi, które zostały ratyfikowane przez Polskę⁵⁶.

ZADANIA NA PODSTAWIE USTAWY O SŁUŻBIE OCHRONY PAŃSTWA

Kolejnym przypadkiem, gdzie można mieć do czynienia z działaniami antyterrorystycznymi sił zbrojnych jest udzielanie pomocy funkcjonariuszom Służby Ochrony Państwa (SOP) przez

⁵¹ Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz. 462, art. 11 ust. 1 pkt 2, 4-5a, 5b lit. a i b, pkt 6-8, 10, art. 11b ust 5, 6 i 10.

⁵² W tym również żołnierzy wydzielanych tylko i wyłącznie z ŻW.

⁵³ Ibidem, art. 23 ust. 1; Dz. U. 2019 r. poz. 2418, art. 12 ust. 1 pkt 1-7, pkt 9-11, pkt 12 lit. a, c i d, pkt 13 i 16-20.

⁵⁴ W tym również żołnierzy wydzielanych tylko i wyłącznie z ŻW.

⁵⁵ Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz.462, art. 11b ust. 5, art. 11d ust. 2, art. 23 ust. 2; Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 45 pkt 1 lit. d.

⁵⁶ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372), art. 3 ust. 2a; Dz. U. z 1990 r. nr 78 poz.462, art. 11c ust. 5.

żołnierzy Żandarmerii Wojskowej (ŻW). Może się tak zdarzyć, w dwóch sytuacjach. W pierwszej gdy istnieje ryzyko zamachu terrorystycznego na ochraniane osoby, które mają status głowy państwa, szefa rządu lub jego zastępców, przewodniczącego parlamentu lub izby parlamentu albo też ministra spraw zagranicznych, będących częścią delegacji obcego państwa i znajdujących się na terenie Polski. W drugim, gdy ryzyko takiego ataku dotyczy osób, które są ochraniane ze względu na dobro państwa polskiego. Żołnierze ŻW mogą realizować zadania antyterrorystyczne w przypadku gdy siły SOP są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do realizacji zadań ochrony osób, o których wyżej była mowa. Osobą decydującą o użyciu ŻW do pomocy SOP jest Prezes Rady Ministrów, który wydaje zarządzenie w tej sprawie na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Wyżej wymieniony wniosek powinien być uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej⁵⁷.

Realizacja przez żołnierzy ŻW zadania głównego polegającego na ochronie osoby lub osób przed zamachem terrorystycznym może wymagać realizacji zadań pośrednich. Do tego typu zadań należy zaliczyć: wydawanie poleceń osobom, których zachowanie może stworzyć lub stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa ochranianego lub ochranianych; legitymowanie; dokonywanie kontroli osobistej; przeglądanie i sprawdzanie bagaży i ładunków oraz znajdujących się w nich przedmiotów; sprawdzanie pomieszczeń oraz środków transportu, ujmowanie osób, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego; żądanie niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego i jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; zwracanie się o niezbędną pomoc do jednostek gospodarczych i organizacji społecznych oraz w przypadku wystąpienia nagłego wypadku, zwracanie się o udzielenie doraźnej pomocy do każdej osoby; obserwować i rejestrować przy wykorzystaniu środków technicznych obrazu zdarzeń jak również dźwięku (czynności operacyjno-rozpoznawcze i administracyjno-porządkowe)⁵⁸.

Wymienione w poprzednim akapicie zadania pośrednie nie są jedynymi. Kolejne grupy zadań pośrednich polegają m.in. na użyciu i wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego oraz użyciu i wykorzystaniu broni palnej. Jeśli chodzi o zadania dotyczące użycia środków przymusu bezpośredniego to mamy z nimi do czynienia podczas: egzekwowania wymaganego

⁵⁷ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 138), art. 3 pkt 1 lit. c i d, art. 38 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i 3.

⁵⁸ Ibidem, art. 21 pkt. 1-3b i 5-8.

z prawem zachowania; odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność osób lub przeciwdziałania czynnością bezpośrednio zmierzającym do takiego zamachu; przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego; zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia; ujęcia, udaremnienia ucieczki lub pościgu; pokonania czynnego lub biernego oporu jak również przeciwdziałania czynnością zmierzającym do autoagresji⁵⁹.

Następna grupa zadań pośrednich związana jest z użyciem lub wykorzystaniem broni palnej. W związku z powyższym realizując zadanie główne polegające na ochronie osoby przed zagrożeniem związanym z zamachem terrorystycznym, żołnierze ŻW mogą realizować zadania pośrednie polegające na użyciu bądź wykorzystaniu broni palnej, gdy zaistnieje konieczność odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność albo do przeciwdziałania czynnościom bezpośrednio zmierzającym do takiego zamachu. Należy również podkreślić, że w przypadku gdy ochrona osób wymaga ochrony obiektów, urządzeń, obszarów to można użyć i wykorzystać broń palną w celu przeciwdziałania czynnością bezpośrednio zmierzającym do zamachu lub samego zamachu. Nie można wykluczyć również sytuacji, gdy utrata czy zniszczenie mienia może spowodować utratę wolności lub w przypadku np. leków, utratę zdrowia czy życia. W związku z czym, jeżeli nastąpi bezpośredni, bezprawny zamach na to mienie lub zostaną zaobserwowane czynności bezpośrednio do niego zmierzające – realizacja zadania polegająca na użyciu i wykorzystaniu broni jest dozwolona. Dodatkowo, ŻW może realizować zadanie polegające na przeciwstawieniu się osobie która: nie chce się podporządkować wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiałów wybuchowych lub innego niebezpiecznego przedmiotu mogącego zagrozić, życiu zdrowiu lub wolności człowieka; nie ma prawa a usiłuje odebrać broń palną osobie uprawnionej do jej posiadania. Jedne z ostatnich zadań pośrednich polegających na użyciu lub wykorzystaniu broni palnej w pościgu za osobą, wobec której istniała możliwość jej użycia we wszystkich omawianych w niniejszym akapicie przypadkach albo w odparciu bezpośredniego, bezprawnego zamachu na bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia⁶⁰.

PODSUMOWANIE

⁵⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 11 pkt. 1-4 i 9-14, art. 37; Dz. U. z 2018 r. poz. 138, art. 38 ust. 3.

⁶⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 2418, art. 45 pkt 1 lit. a-c i e, pkt 2 i 3 lit. a, Dz. U. z 2018 r. poz. 138, art. 37 ust. 2.

Przeprowadzone badania umożliwiły identyfikację zadań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz decydentów realizowanych w czasie pokoju do przeciwstawienia się zagrożeniom terrorystycznym występującym na lądzie. Identyfikacja zadań opierała się na analizie polskich aktów prawnych rangi ustawy i rozporządzenia. Powyższe dokumenty nie tylko zawierały *explicite* określone przedsięwzięcia ale i *implicite*, a ich identyfikacja wymagała m.in. dogłębnej analizy i wnioskowania redukcyjnego. Przykładowo, działania antyterrorystyczne sił zbrojnych we wsparciu Policji wymagały użycia broni palnej przy realizacji określonych przedsięwzięć. W związku z powyższym realizowane przedsięwzięcia mogą być traktowane jako zadania antyterrorystyczne SZ RP⁶¹.

Zaczynając badania od ustawy zasadniczej, wykazano, że nie ma przepisu bezpośrednio wskazującego zadania antyterrorystyczne dla sił zbrojnych. Zgodnie z przepisami Konstytucji, wojsko odpowiada za bezpieczeństwo zewnętrzne. W przypadku bezpieczeństwa wewnętrznego jest ono głównie domeną Policji, za ochronę granicy odpowiada Straż Graniczna. Niemniej jednak w realizacji swoich ustawowych zadań SG jak i Policja mogą potrzebować pomocy Sił Zbrojnych RP. Pomocy może potrzebować również SOP w trakcie ochrony osób. Biorąc pod uwagę pomocniczą rolę armii, badania skupiły się na analizie aktów prawnych, na podstawie których ta pomoc jest realizowana i co ona obejmuje.

Poddając badaniom akty prawne, na podstawie których SZ RP mogą realizować zadania antyterrorystyczne na lądzie, skupiono się na czterech ustawach: o działaniach antyterrorystycznych, Policji, SG i SOP. W kontekście poszczególnych ustaw warto zwrócić uwagę na kilka poniżej przedstawionych kwestii. Realizacją zadań antyterrorystycznych przez żołnierzy wymaga podjęcia określonych czynności obejmujących przedsięwzięcia związane z podejmowaniem decyzji przez Ministra Obrony Narodowej, Prezesa Rady Ministrów jak również przez Prezydenta RP. W przypadku ustawy antyterrorystycznej warto zaznaczyć, że SZ RP odgrywają pomocniczą rolę w realizacji zadań antyterrorystycznych na terenie kraju, chyba że zagrożenie występuje w obiektach należących lub administrowanych przez komórki i jednostki organizacyjne podległe MON. Kontekście ustawy o Policji oraz Straży Granicznej na uwagę zasługuje fakt, że żołnierze mogą wykonywać zadania również w formie samodzielnie prowadzonej operacji. A w przypadku ustawy o SOP, pomoc może udzielać tylko ŻW.

⁶¹ Jeżeli do realizacji zadań antyterrorystycznych SZ RP potrzebują określonych uprawnień, to korzystając z tych uprawnień mogą realizować zadania antyterrorystyczne.

Reasumując prowadzone badania należy stwierdzić, że można wyodrębnić jedno główne/wiodące zadanie dla sił zbrojnych. Jest nim przeciwstawienie się zagrożeniom terrorystycznym. W celu jego wykonania, żołnierze realizują szereg zadań szczegółowych, które nie stanowią zamkniętego zbioru. Z kolei decyzji mają ściśle określone do podjęcia czynności w celu umożliwienia żołnierzom realizacji zadań antyterrorystycznych.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO

LITERATURE

Kitler W., Bezpieczeństwo Narodowe RP, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2011.

Kitler W., Rola Sił Zbrojnych w państwie, w: Prawo wojskowe, [red] W. Kitler, D. Nowak, M. Stepnowska, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.

Sokolewicz W., Wojsko i Konstytucja, Biuro Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 2015.

ŹRÓDŁA

SOURCES

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2021 poz. 372).

Ustawa o z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 1990 r. nr 30 poz. 179).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej* (Dz. U. z 1990 nr 78 poz.462).

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418).

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. *o działaniach antyterrorystycznych* (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 796).

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. *o Służbie Ochrony Państwa* (Dz. U. z 2018 r. poz. 138).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 października 2015 r. *w sprawie użycia sił Straży Granicznej oraz oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1575).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu organizacji współdziałania oddziałów i pododdziałów Policji z oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1087).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2016 r. *w sprawie użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1090).

Decyzja Nr 218/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 czerwca 2014 r. *w sprawie planowania i rozliczania działalności w resorcie obrony narodowej* (Dz. Urz. MON z 2014 r. poz. 179).

Wyrok z dnia 7 marca 2000 r. dotyczący przepisu zakazującego zrzeszania się w związkach zawodowych żołnierzom zawodowym, sygn. akt K 26/98, OTK ZU 2/2000, poz. 57.

<https://www.cbsnews.com> [dostęp: 10.07.2021 r.].

<https://www.independent.co.uk> [dostęp: 10.07.2021 r.].

<https://www.wojsko-polskie.pl> [dostęp: 09.05.2021 r.]

Copyright (c) 2021 Marcin KOŠKA

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.
4.0 International License.